

Vahşi ve hukuksuz liberalizm sahnede

Aslında kapitalizmin çevre ülkelerine özgü vahşi ve hukuksuz liberalizm biçimi 21. yüzyılda Türkiye'de hep sahnede idi; AKP döneminde giderek daha fütursuz uygulama biçimleriyle tanıştık.

Türkiye 1998'den sonra girdiği IMF programları yolundan 20 yıldır çıkabilmiş değildir. Bugün içinden geçtiğimiz ekonomik kriz ortamının oluşumunda bu programların bağımlılık yaratıcı koşulları belirleyici oldu. Ama bu programları büyük bir sadakatle uygulayan, resmen sonuçlandıktan sonra dahi alternatif program seçenekleri üretemeyip aynı bağımlılık yolunu izleyen, dış kaynaklara bel bağlayıp günü kurtarmanın ötesini planlamayan siyasi iktidarlar kuşkusuz daha büyük sorumluluk taşırlar. Ülkenin yurttaşlarının hesap sorabilecekleri esas kademe olduğu için de "ulusal" iktidarlar bizim asıl muhataplarımızdır.

Şimdi, 16 yıldır iktidarda olan siyasi parti yöneticileri, ülkeyi sürükledikleri ekonomik krizin sorumluluğunu üzerlerinden atmak derdindedirler. Bunun için her türlü çarpıtma mübahtır/geçer akçedir; "dış komplolar" bu hareketin en sevdiği "sorumluluğu savuşturma" seçeneklerindendir. Bunu iyi becerebilirlerse siyasi bedel ödemediğin içinden sıyrılacaklardır. Burada İslamcı hareketin medya üzerindeki neredeyse mutlak hakimiyeti çok önemli olmakla birlikte yeterli değildir. En küçük sızıntının bile geniş kamuoyuna çıkmasına izin verilmemesi şarttır. Medya hakimiyetine faşist bir baskılayanın eşlik etmesi kaçınılmazdır.

Bu çarpıtmalar ne kadar iyi sahnelenirse devam senaryoları da o kadar iyi oynanabilir. Devam senaryolarının esası, krizin yükünü dağıtmaya ilişkindir. Sermayenin temsilcisi konumundaki siyasi hareket sadece kendisini kurtarmakla yetinemez; yalnızca temsilcisi değil işbirlikçisi ve suç ortağı da olduğu ekonomik iktidar çevrelerini ve onların taleplerini de gözetmek durumundadır. Uygulayacağı ekonomik programın yükünü on yıllardır palazlandırdığı sermaye kesimleri üzerine değil, bir kez daha bölüşüm ilişkilerinin mağduru geniş emekçi/küçük üretici kesimlerin üzerine yıkacağını bu dar çıkar çevresine açıkça gösterebilmelidir. Yeni Ekonomi Programı (YEP) ile yapılan budur; devamı da gelecektir.

Ama YEP sadece iç ekonomik iktidara yönelik değildir. Hatta mesajın asıl iletildiği çevreler öncelikle dış ekonomik iktidardır, uluslararası finans çevreleridir. Hem sermaye girişlerinin

kesilmesini önlemek için, hem de yeni sermaye girişlerini güvenceye almak için buna ihtiyaç vardır. Çünkü eğer neoliberal bağımlılık koşullarından radikal bir kopuş programınız yoksa, bu çevrelerin hareket planı içinde kalmaya mecbursunuz. AKP/RTE'nin sahte efelenmelerinin sınırı da zaten buradan çizilmektedir.

İç ve dış sermayeye YEP üzerinden kemer sıkma politikalarında "kararlı" olunacağı mesajı verilirken, geniş kitlelere onların da gözetileceğini "hissettirecek" sahte algı operasyonlarına ihtiyaç duyulur. İçi boş bir "Enflasyonla Mücadele Programı" ne işe yarar denilirse, işte tam da bu işe yarar.

Hem YEP doğrultusunda harekete geçildiğini göstermek, hem de "geniş kitleleri enflasyona ezdirmemek" için sermayenin özveriye çağrıldığını muştulamak için geçen hafta açıklanan "Enflasyonla Mücadele Programı", tam bir göz boyama veya "dostlar alışverişte görsün" programıydı. Sermayeye "fiyatları üç aylığına yüzde 10 düşürme" çağrısı olsun, belediye zabıtasını esnafa yönelik fiyat denetimlerini sıkılaştırma talimatı olsun, serbest piyasa ekonomisinde fiyat kontrolleri üzerinden enflasyonun zaptedilebileceğine dair bir kandırmaca oyunu oynanmaktaydı; milletin algılama düzeyiyle adeta dalga geçilmekteydi.

Bir parantez açalım. Bu tür "inzibatî" tedbirlerle fiyatları denetlemeye yönelik girişimler kapitalizm öncesi toplumlarda zaman zaman revaçta olmuştur. En ünlü örnekleri arasında Geç Roma İmparatorluğu döneminin ilk imparatoru Diocletianus'un MS. 284 sonrasındaki iktidarında giriştiği fiyatları sabitleme hareketidir. Başarılı olamamıştır. Bin yıldan fazla bir zaman sonra Osmanlı İmparatorluğu'nda da "narh" fiyatları uygulamasıyla ve pazar denetimleriyle fiyat enflasyonunun dizginlenmesi denenmiştir. İmparatorluğun en güçlü görüldüğü 16. yüzyılda bile enflasyondaki tırmanış ve onun sosyal yapılar üzerindeki tahribatı önlenememiştir. Kaldı ki, İlkçağ ve Ortaçağ'ın çok sınırlı ticarileşme düzeylerinde, süreli pazarların, geçiş noktalarının, limanların denetlenmesi görece kolayken bile başarılı olunamamıştır. Kapitalist sistemde böyle bir denetim iddiası sistemin mantığına aykırı olduğu kadar karmaşık işleyiş mekanizmaları bakımından mümkün de değildir.

Maksat, gerçek sorunların tartışılmasının önünü tıkamaktır. Örnek verelim: Gübrede yılbaşından bu yana dolar ve petroldeki artışa bağlı olarak yapılan ve yüzde 70'lere kadar varan zamlar ne olacaktır? Gübre fiyatlarında üç aylık bir fiyat indirimi neyi telafi edebilecektir?

Gübreyi ilkbaharda atanların ne işine yarayacaktır? Daha önemlisi, TÜGSAŞ ve İGSAŞ gibi KİT'leri özelleştirme girdabına sokanlar bugünkü yüksek girdi fiyatları artışının asıl sorumluları değiller midir?

Herbir sözde önlem tek tek ele alınarak, bu Programın emek kesimleri açısından anlamsızlığı ama sermaye kesimleri açısından sınıfsallığı (örneğin kredi faizlerinde yapılacak 10 puanlık indirimler) ayrı ayrı incelenebilir. Ama bu bile bu kadar temelsiz bir Programa fazla önem atfetmek olurdu.

Sürekli bağımlılık üreten, kamunun ve kentsel alanların talanına dayanan, yağmacı türde bu asalak ekonomi anlayışının götüreceği yer, kriz olsa da olmasa da, vahşi bir sömürü düzeninden ve hukuksuz bir baskı rejiminden başka birşey olamazdı. İş Bankası'nda M.K. Atatürk'ün vasiyeti gereği CHP tarafından -karşılık alınmadan- temsil edilen (ve üstelik kâr payları zaten iki kamusal kuruma aktarılan) hisselerle AKP iktidarınca tasallut edilmesi tam da böyle bir hukuk tanımazlığın ve zorbalığın uzantısında olacaktır.

AKP ve genel başkanı, gene bir taşla birkaç kuş vurma peşindedir: -Atatürk'ün manevi kişiliğine yeni bir dolaylı saldırı başlatarak Cumhuriyet'in simgelerine son darbeleri vurmaya hazırlanmak; -Dikkatleri krizden ve dış teslimiyetlerden (McKinsey ve Brunson olayları) başka yöne çevirmek; -Anamuhalefetin ülke gündeminden uzaklaşarak bir kez daha savunma konumuna geçmesini sağlamak; -CHP hisselerinin ve Atatürk'ün vasiyetinin gaspedilmesi üzerinden İş Bankası yönetimine AKP'li simaları sokarak Banka yönetimine müdahale etmek (mevcut işleyişte, CHP'nin temsilcileri böyle bir müdahalede bulunmazlar); -Gerekirse, Hazine'ye devredilmesi düşünülen hisselerin satışı üzerinden Hazine'ye açıktan gelir sağlamak; - CHP hisseleri ile yola çıkıp Banka'nın tamamını ele geçirmek üzere hedef büyötmek... İktidarın bu gözü doymaz saldırganlığı kapitalizmin miras hukukuna temelden aykırı olmakla kalmaz, ülkenin kurucu Cumhurbaşkanıya açıktan saldırıya dönüşmekle de bitmez, bankacılık sistemini derin bir krize sürüklemekle de sonuçlanabilir.

İş Bankası saldırısına karşı verilecek siyasi ve hukuki mücadele önemlidir. Tıpkı 12 Eylül Rejiminin benzer bir saldırısına karşı olduğu gibi AKP'nin ve küçük ortağının hukuk tanımazlığına karşı da çok sert bir karşılık verilmelidir ve bu sadece CHP'nin işi değildir.

haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/vahsi-ve-hukuksuz-liberalizm-sahnedede-249167